

Метафора в англійській мові

I. В. Хрін

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університеті імені Григорія Сковороди»

Переяслав -Хмельницький, Україна

Corresponding author. E-mail: irina_kozachenko1989@ukr.net

Paper received 22.10.18; Accepted for publication 28.10.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-182VI53-05>

Анотація. У статті розглянуто особливості вживання метафор у англійській мові. Доведено, що метафора функціонує у мові як єдина семантико-синтаксична одиниця. Зроблено висновок, що процеси метафоризації відбуваються у двох напрямленнях: від людини до природи та від природи до людини, від неживого до живого. З'ясовано, що метафора може існувати у мові як реальна семантико-синтаксична одиниця. Метафоричні вирази відображають основні види діяльності та інтереси англійців, які особливо захоплюються алегоричною мовою, вживаючи вислови, які підходять до певного виду діяльності, щоб описати інший. Правильне вживання метафор робить англійську мову студентів більш ідіоматичною, це не просто переклад з української на англійську.

Ключові слова: метафора, англійська мова, функції, метафоричні вирази, лінгвісти, семантичний елемент.

Короткий огляд публікацій по темі. Англійська мова як і будь-яка інша, має свої особливості та по своєму унікальна. Людина, яка хоче володіти вільно англійською мовою та правильно розмовляти, повинна вміти вживати різні граматичні та фонетичні конструкції та вживати лексичні одиниці. Розмовна англійська мова включає в себе різноманітну кількість виразів, які беруть активну участь у спілкуванні та формуванні словникової суті та метафоричний зміст, що вживається в різних галузях спілкування. Наприклад, мореплавання, світ мистецтва, спорт та інші. Таким чином утворюються метафоричні вирази. Метафоричні вирази використовуються як синоніми у висловлюванні для уникнення повторень у процесі спілкування. Англійці досить часто вживають метафори для того, щоб додати пікантності своїй мові.

Мета статті – дослідити основні характеристики метафори та особливості її вживання в англійській мові.

Матеріали та методи. Дослідженням метафори займалися такі лінгвісти як Н. Арутюнова, Н. Бессорабова, Н. Єфімов, А. Чудінов, В. Харченко та інші. Є. Черкасова, Б. Серебринькова, О. Кубрякова у своїх дослідженнях «Типи языковых значений. Семантика производного слова» визначили лінгвістичні поняття і процеси, що сприяють виникненню і функціонуванню метафор в англійській мові. До основних лінгвістичних понять і процесів науковці віднесли:

- значення слова;
- семантичний елемент;
- лексико-семантичні зв'язки;
- семантичний тип слова;
- граматичні категорії.

А. Чудінов дає визначення, що метафора – це основна ментальна операція, що об'єднує дві понятійні сфери і створює можливість використовувати властивості структури джерела за допомогою нової сфери [1, с.7].

Н. Арутюнова стверджує, що у процесі вивчення метафор головне значення відводиться основним лексичним значенням слова. Науковець відмічає, що метафора співвіднесена з позицією предиката, не передбачає, що будь-яке фігуральне, що є присудком, є метафорою. Метафора переходить в присудок з обмеженнями, обумовленими морфологічними та лексико-семантичними чинниками [3, с.65].

Синтаксичне оформлення метафор є складним, і складність його посилюється можливістю поєднання в одній і тій же мовній одиниці декількох тропів. Н. Арутюнова визначає такі види метафор:

- гіперболічна;
- метонімічна;
- іронічна;
- метафоричні порівняння;
- метафоричні перифрази [].

Результати та їх обговорення. Метафора функціонує у мові як єдина семантико-синтаксична одиниця. З грецької метафора характеризується як висловлювання, яке включає слова та словосполучення, що розкривають сутність одних явищ та предметів за допомогою інших відповідно до схожості або контрастності. Метафора стає яскравішою, якщо явища або предмети містяться якомога далі один від одного, і зосереджується в образній оболонці. Метафору також можна тлумачити як основний прийом пізнання об'єктів дійсності, їхніх назв, створення художніх образів та породження нових значень.

Метафоризація містить в собі певні закономірності. До них можна віднести:

- фізична ознака предмета переходить на людину і це сприяє визначенню властивостей особистості. Наприклад, тверда, різка, м'яка людина;
- ознаки та дії людини і тварин переходять на явища природи. Наприклад, реве та стогне буря, сонце прощається із морем;
- атрибут предмета переходить в атрибут поняття. Наприклад, пусті слова, глибоке судження.;
- ознаки природи переходять на людину. Наприклад, вітряна погода і вітряна людина, темна ніч та темна особистість.

Можна зробити висновок, що процеси метафоризації відбуваються у двох напрямленнях: від людини до природи та від природи до людини, від неживого до живого.

Метафора може існувати у мові як реальна семантико-синтаксична одиниця. Тому можна визначити основні ознаки метафори:

- семантична двуплановість. Це означає, що метафору слід розглядати з точки зору тлумачення прямого і переносного значення. Можна навести багато прикладів, де пряме і переносне значення розкривають їхні загальні риси. Наприклад, основне і переносне значення в слові

«пульс» об'єднані в уявленні про темп, ритм, в слові «виворіт» - про щось приховане;

– абстрагованість. У пресі метафоризації слово про-робляє величезну семантичну роботу, в результаті якої його значення стає узагальненим і тим самим менш визначеним;

– експресивність. Ознакою метафори є її оцінне якість. Спираючись на ознаку основного і переносного значення, порівнюючи їх, виявляється, що метафора загострює увагу на якийсь семантичної межі, укладеної в основному значенні;

– синтаксична ознака. Дана ознака виражається в синтаксичних умовах метафоризації слова, які даються в словниках і довідниках;

– морфологічна ознака. Є числовою характеристикою метафор-іменників. Дається словниками або довідниками. [7, с. 171-178]

Метафору також тлумачать як твердження про властивості об'єкта на основі подібності з уже позначеним значенням слова. До техніки метафори можна віднести основний прийом непрямой номінації. В основі мовної метафори лежать асоціативні зв'язки, що відображаються у конотативних ознаках, несучих відомості або про побутово-практичному досвіді даного мовного колективу, або про його культурно-історичне знання. Наприклад: «море» - бездонний водний простір, тому безмірна кількість може бути названо морем. Мотивом для метафоричного переносу можуть служити відпрацьовані в мові логіко-синтаксичні схеми структурування класів подій або предметно-логічні зв'язки предметів, що відбивають мовний досвід мовців.

Мовна метафора «походить» із конкретного контексту й завжди пов'язана з ним. Метафора подібна до загадки, але з тією відмінністю, що не підлягає декодуванню, вимагаючи визнання за собою нової реальності, побудованої за естетичними принципами. Тому студентам буває важко сприймати англійські висловлювання, які містять в собі значення, яке не можна зрозуміти, знаючи кожне слово окремо. Це є особливістю англійської мови, але без метафор, вона б залишалась убогою та примітивною. Студенти часто вживають метафоричні висловлювання, які спадуть їм на думку в певний момент мовлення, і вони можуть навіть не знати, що це може бути грубо у розмові з старшими за них, або неввічливо по відношенню до незнайомих людей.

Зазвичай, метафоричні вирази відображають основні види діяльності та інтереси англійців, які особливо захоплюються алегоричною мовою, вживаючи вислови, які підходять до певного виду діяльності, щоб описати інший. Більше того, правильне вживання метафор робить англійську мову студентів більш ідіоматичною, це не просто переклад з української на англійську. Англійці, також, як і інші національності, вживають метафоричні висловлювання, не думаючи про їхнє походження та про те, що їхнє значення може бути просто випадковим. Розумне, раціональне пояснення деяких таких висловлювань неможливе. Таким чином, знати випадок, коли вжити ту чи іншу метафору, також важливо як і її пояснення.

Отже, крім пояснення метафори, має бути приклад її застосування з поясненнями її походження та найкращого вживання відповідно до певного випадку. Ці фактори є важливими, так як освічена людина повинна не тільки

розмовляти грамотно з точки зору побудови речень, граматичних правил, а й вміти урізноманітнити свою мову.

Можна визначити основні функції метафор в англійській мові:

– номінативна функція. Можливість розвитку у слові переносних значень створює потужний протидію утворенню нескінченного числа нових слів. «Метафора виручає словотворчість: без метафори словотворчість було б приречене на безперервне виробництво все нових і нових слів і обтяжив б людську пам'ять неймовірним вантажем;

– інформативна функція. Першою особливістю інформації, переданої у вигляді метафор, є цілісність, панорамність образу. Панорамність спирається на зорову природу образу, змушує по-новому поглянути на гостичну сутність конкретної лексики, конкретних слів, які стають основою, сировиною, фундаментом будь-якої метафори. Щоб метафора відбулася, зародилася, спрацювала, у людини повинен бути щедрий запас слів-позначень.

– мнемонічна функція. Метафора сприяє кращому запам'ятовуванню інформації. Дійсно, варто назвати гриби природними пілососами, і ми надовго запам'ятаємо, що саме гриби найкраще всмоктують токсини з ґрунту. Підвищена запам'ятовуваність образу обумовлена, мабуть, його емоційно-оцінної природою. У чистому вигляді мнемонічна функція, як, втім, і інші, зустрічається рідко. Вона поєднується з пояснювальною функцією в науково-популярній літературі, з жанрообразуючих функцією в народних загадках, прислів'ях, в літературних афоризмах, з евристичної функцією в філософських концепціях, наукових теоріях, гіпотезах.

– текстотворча функція. Текстотвірний властивостями метафори називається її здатність бути вмотивованою, розгорнутою, тобто поясненою і продовженою.

– ефект текстотворення - це наслідок таких особливостей метафоричної інформації, як панорамність образу, велика частка несвідомого в його структурі, плуралізм образних віддзеркалень.

– жанротворча функція. Жанротворчих можна назвати такі властивості метафори, які беруть участь у створенні певного жанру.

– пояснювальна функція. У навчальній і науково-популярній літературі метафори грають зовсім особливу роль, допомагаючи засвоювати складну наукову інформацію, термінологію. Якщо вести мову про підручники, то метафори в їх пояснювальній функції значно ширше використовувалися в підручниках ХІХ - початку ХХ ст., ніж у нині діючих підручниках. Пояснювальна функція метафор дарує нам мовну підтримку при вивченні фізики, музики, біології, астрономії, живопису, при вивченні будь-якого ремесла;

– емоційно-оцінна функція. Метафора є чудовим засобом впливу на адресата мовлення. Нова метафора в тексті сама по собі вже викликає емоційно-оцінну реакцію адресата мовлення.

– конспіруються функція. Конспіруються називається функція метафори, використовуваної для засекречування сенсу. Не кожен метафоричний шифр дає підставу говорити про конспірацію сенсу. Велика роль метафори у створенні езопової мови, але в літературному творі

доречніше вести мову про метафоричному кодуванні, ніж про конспірацію сенсу. Зрозуміло, коли знаєш, що «академія» означає тюрма, конспіративні властивості метафори викликають сумніви, тим більше що настільки подібні та оригінальні метафори міцно осідають в пам'яті і не вимагають повторних роз'яснень.

– ігрова функція. Метафору іноді використовують як засіб комічного, як одну з форм мовної гри. Кожна людина у ігровому поведінці реалізує найбільш глибоку, бути може, безумовну свою потребу. Як форма мовної гри метафора широко вживається в художніх творах. У фольклорі існувала форма, в якій лідируючої функцією метафор була ігрова функція. Ми маємо на увазі приказки - жанр, досліджуваний, як правило, укупі з прислів'ями і втрачає при такому дослідженні специфіку своєї мови. Якщо метафора прислів'їв переважно етична, яка виховує, то метафора приказок - ігрова, створена швидше для балагурства, ніж для виховання: Рости великий, та не будь локшиною, тягнися верствою, та не будь простий. Рідня серед дня, а як сонце зайде-її і чорт не знайде.

– ритуальна функція. Метафора традиційно використовується в привітаннях, вітаннях, святкових тостах, а також при вираженні співчуття, співчуття. Таку її функцію можна назвати ритуальною [4, с. 62-68].

Метафори – це звичайне явище в англійській мові. Для того, щоб розібратися, що є насправді метафорою в англійській мові, потрібно подивитися на речення нижче. Наприклад: *She flew past me on her bicycle; Turning*

was the father of the modern computer; He gave me a cold look.

У всіх реченнях слова *flew, father* і *cold* не вживається у базовому прямому значенні, а вживається у метафоричному значенні.

Кожне метафоричне слово чи фраза має ключову ідею. Це є зв'язок чи схожість між літературним та метафоричним значеннями. Іноді, та ж ключова ідея виражається в декількох різних словах та фразах [5, с. 82-90].

Метафора дуже поширена. Іноді майже неможливо говорити на особливі теми англійською, не вживаючи слова, які є метафоричними. Наприклад, багато найбільш поширених слів, які відносяться до аргументів та незгоди, є метафоричними. В цьому 65 випадку ключова ідея в тому, що коли двоє людей мають доказ – аргумент, це схоже на те, як дві країни воюють одна проти іншої у війні. Тому, коли ми говоримо про аргументи, багато слів, які ми вживаємо, зв'язані з військовою тематикою: *-The President defended his decision to abandon the talks; -She shot down all my ideals.* Зазвичай ми навіть не усвідомлюємо, що ми розмовляємо метафорично, але основна метафорична ідея вплинула на шлях, яким англійська мова виражає певний зміст

Отже, метафори зв'язані з групами слів і фраз, які всі об'єднуються спільною ключовою ідеєю. Однак, існує багато інших метафор та метафоричних вживань в англійській мові, які не належать до певних груп. Багато з них показані в словнику індивідуально окремими словами. Є й нові метафори, які люди утворюють, коли хочуть описати ситуацію більш ефективно і багато таких слів ніколи не з'являються в словниках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чудінов А. П. Структурний та когнітивний аспекти дослідження метафоричного моделювання / Лінгвістика: Бюлетень Уральського лінгвістичного суспільства. Єкатеринбург, 2001. С.7..
2. Чудінов А. П. Теорія метафоричного моделювання на сучасному етапі розвитку / Лінгвістика: Бюлетень Уральського лінгвістичного суспільства. Єкатеринбург, 2000. С. 5
3. Арутюнова Н. Д. Функціональні типи мовної метафори / Известия АН СРСР. Сер. літ. і яз. 1978. С.65.
4. Соколова С.О. Словотвірна мотивація в колі суміжних явищ // Мовознавство. - 2004. -№1. - С. 62-68.
5. Черникова Н.В. Метафора и метонимия в аспекте современной неологии // Филологические науки, 2001. - № 1. - С. 82-90.
6. Єнікеєва С.М. Синергетизм функціональної трансорієнтації лінгвальних одиниць (на матеріалі сучасної англійської мови) // Вісник Сумського державного університету. Філологічні науки, 2006. - № 11 (95). - С. 43-51.
7. Єнікеєва С.М. Синергетические параметры словообразовательных процессов в современном английском языке // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. - Харків: ХНУ, 2006. - № 726. - С. 171-178.

REFERENCES

1. Chudinov A.P. Structural and cognitive aspects of research of metaphorical modelling / Linguistic: Bulletin of Ural linguistic society. Yekaterinburg, 2001. P.7.
2. Chudinov A.P. Theory of metaphorical modelling on the modern type of development / Linguistic: Bulletin of Ural linguistic society. Yekaterinburg, 2000. P. 5.
3. Arutunova N.D. Functional types of language metaphor / NEWS AN SRSR. 1999. P. 65.
4. Sokolova S.O. Wordformation motivation in the circle of adjacent phenomenas / Philology. 2004. №1. S. 62-68.
5. Chernykova N.V. Metaphor and metonymy in the aspects of modern neology / Philological science, 2001. №1.p. 82-89.
6. Yenikeieva S.M. Synergetic of functional transorientation linguistic phenomenas (according to the material of modern English) / Nunciata of Sumy state university. Philology, 2006. №11. S. 43-51.
7. Yenikeieva S.M. Synergetic parameters of wordformations processes in the modern English / Nunciata of Kharkiv national university. Range: roman-german philology. Kharkiv, 2006. №726. S. 171-178.

Metaphor in English

I. V. Khrin

Abstract. In the article, there are special features in the metaphor of the English language. It is brought about, that the metaphor of the functions of the movement is semantic-syntactic. Was made a conclusion, that process of metaphorization has two directions: between people with nature and nature to people, in the non-living to the living. Tied up, the metaphor can be interpreted in a mobile as a real semantic-syntactic one. Metaphoric expressions is represented by the mainstream views and intercourses of the English, who you especially want to feel allegorical, live with the vista, take it easy to see the singing style, look at it. The rule of metaphor is to rotate English students and students, it's not just a translation from Ukraine to English.

Keywords: *metaphor, English language, functions, metaphorical expressions, linguistics, semantic element.*